İMPARATORUN YILANI

LEVENT İTEZ

Tarihi Roman

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1809
EDEBÎ ESERLER: 920

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-248-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE. TİC. A.Ş
Alemdar Mah. Molla Fenari Sok. No: 28/A
Cağaloğlu-Fatih / İSTANBUL
Sertifika Numarası: 52729 Tel: (0212) 446 05 99

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul- 2022

Levent İTEZ; Kafkas göçmeni ailenin çocuğu ve 1968 Konya doğumlu olan yazar; ilk, orta, lise öğrenimini doğup büyüdüğü Konya'da gördü. Daha sonraki tahsilini Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesinde devam ettirdi. 1987 yılında "Kafkasya ve Karaçaylılar" adıyla yayınladığı kitapçıkla, yayın hayatına başladı. Bazı gazete ve dergilerde muhabirlik ve köşe yazarlığı da yapan Levent İtez, aynı zamanda "halk ozanı" olarak tanınmaktadır.

1991 yılında "Bozkurt Sesleri" adıyla, şiir ve marşlar içeren kitabını, 1993 yılında "Türküz Türkü Çağırırız" ve 1995 yılında da "Vaktidir" isimlerini taşıyan iki ses kaseti yayınladı. Bu eserlerin günümüzde DVD versiyonları basılmaktadır.

Hazırladığı ve *Baksı Dansı* adını verdiği şiir kitabının yanı sıra, çalışmaları sürdürülen *Ad Bitig - Kadim Türklerden Günümüze Türk Adları* gibi birkaç inceleme-araştırma eseri de olan yazarın ilk romanı, 2020 yılında Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanan *Çaşıt* isimli çalışmadır.

GİRİŞ

Arkeoloji Profesörü Ziyaeddin Candan'ın Çin ve Orta Asya'yı kapsayan araştırma gezisi altı aydan fazla sürmüştü. Uçaktan iner inmez üniversitedeki odasına dönen profesör, ilk iş olarak asistanlarını yanına çağırdı.

Gezi sırasında tuttuğu notların bilgisayar ortamına aktarılması, teyp kayıtlarının yazıya geçirilmesi gerekliydi. El kamerasıyla çektiği görüntüler de üniversite arşivi için yedeklenecekti. Notlarındaki önemli bölümlerin altını çizen Ziyaeddin Candan, gözden kaçırdığı bir detay olmadığına ikna olduğunda dolma kaleminin kapağını kapatmıştı. Kalın çerçeveli gözlüklerinin üzerinden bakarak, ahşap yazı masasındaki dosyaları asistanına uzattı.

"Burak, notların aktarılması işiyle senin ilgilenmeni istiyorum. Olabildiğince okunaklı yazmaya çalıştım. Orijinal metinleri birkaç kez kontrol etmelisin. Bu sunum çok önemli..."

"Dikkat ederim hocam. İnternetten veya arşivden araştırma yapacak mıyız?"

Kravatını işaret parmağıyla gömlek yakasına orantılayan profesör, "Elbette!" diyerek başını salladı. "Kırmızı kalemle altını çizdiğim cümleleri, üniversite kütüphanesinden araştırırsın. İnternetten bulacağın bilgileri de ayrı bir dosya olarak hazırlamalısın. Gerekli gördüklerimizi sunum dosyasına iliştireceğiz..."

"Anladım hocam..."

"Aycan, sen de fotoğrafların ölçeklendirilmesiyle ilgilen kızım. İşin bitince Kâzım'la birlikte videoları numaralandırır, düzene koyarsınız..."

"Nasıl isterseniz hocam…"

Ziyaeddin Candan son derece titiz bir insandı. Bugüne kadar öğrencileri onu ütüsüz pantolonla, kırışık gömlekle görmemişlerdi. Sabahları iki kez sakal tıraşı olur, kır saçlarını özenle yana tarardı. Kunduraları sürekli cilalı, verev çizgili kravatı hep aynı boydaydı. Özel yaşamında eğlenceli ve şakacı mizaçlı bir kişi olarak tanınan profesör, işinin başındayken gerekmedikçe konuşmazdı. Birkaç dakika sonra talimatlarını uygulamak üzere yanından ayrılan asistanlar, uzun koridoru aşarak çalışma odalarına ulaşmışlardı.

"Burak, sen beddua almışsın kardeşim!" dedi Kâzım. "Hem Çince yazmalardan aktarılmış notları düzenleyeceksin hem de internetten bilgi toplayacaksın..." Gözlüklerini Ziyaeddin Candan gibi burnunun ucuna itelemişti. Avucunda tuttuğu kalemi parmaklarının arasında çevirerek konuşurken, kalınlaştırmaya çalıştığı sesinde muziplik vardı.

"Evlâdım, hiçbir noktayı gözden kaçırmayalım! Arkamızdan 'Bunlar da hoca olmuş!' demesinler..."

Gülüştüler. Altı aylık gezinin notlarını tutmanın kolay olmayacağı açıktı. Eski çağda Çin'in kuzey bölgelerinde kullanılan Wu dili, aykırı anlamların benzer seslerle tanımlandığı karmaşık bir lisandı. Nesneleri anlatmak için şekillerle betimleyen Çinliler, yüzyıllar sonra bunlarla boğuşacak asistanları hiç düşünmemişti.

"Sen kendi derdine yan Kaz-ım!" Gözlerini hızlıca kırpıştırırken, ismini heceleyerek söylemişti. "Fotoğrafları bilgisayara kopyaladığında rahata ereceğini mi sanıyorsun? Aktarma işlemi bitince, profesör tümünün aynı boy ve renk tonunda olmasını isteyecektir..."

"Kâzım! Kâzım..." diye düzeltti. Elini yumruk gibi yaparak, arkadaşının omzuna hafifçe vurmuştu. Bu, kendi aralarında başlayıp bütün okula yayılan bir şakaydı. Önceki yıl arkeoloji öğrencilerinin konuğu olarak tarih der-

sine katılan Dr. Muhlis Yılmaz, konuşurken şapkalı sesleri çıkartamıyordu. Ders boyunca konferans salonunda yankılanan gülüşmeler eşliğinde, "Kazım, Kazım…" deyip durmuştu. Genç asistan, o günden beri bölümün muzip öğrencilerinin diline düşmüştü. İsimdeki heceleri ayırarak "Kaz-ım" biçiminde, kümes hayvanı anlamında telâffuz ediyorlardı.

Birbirlerine takılmalarla geçen kısa kahve molasından sonra çalışmaya koyuldular. Ziyaeddin Candan nasıl yapmışsa yapmış, bugüne kadar kimsenin almayı başaramadığı görüntüleri elde etmişti. Büyük çoğunluğu Hun ve Göktürk dönemlerine ait buluntular eşsiz güzellikteydi. Çok az kişinin görebildiği bu eserlerin, fotoğrafları dahi hayranlık uyandırıyordu.

Önündeki notları internetten tarayan Burak, buluntuların Çin Şi Huang dönemine ait olduklarını söyledi. Konuyla ilgili bilgilere rastladığı internet sayfasında, İsa öncesi dönemler uzun uzadıya anlatılmıştı.

"Dağınık klanları birleştirerek hanedan savaşlarına son veren Çin Şi Huang, MÖ 221'de ilk Çin imparatoru oldu. Öldüğü güne kadar ülkeyi yollar ve kanallarla donatan imparator, dünyanın en uzun duvarı olarak bilinen Çin Seddi'nin temelini atan kişidir. Çin Şi Huang'ın mezarı, 29 Mart 1974'te tarlasını süren çiftçiler tarafından rastlantı sonucu bulunmuştu. Şian'daki mezarında kazı yapan arkeologlar, imparatorun mozolesinin yakınındaki kuyuda 1400 asker, 89 savaş arabası ve at heykellerine ulaştılar. Yüzyıllar sonra gün ışığına kavuşan bu gizli ordu, bütün ihtişamını muhafaza etmişti."

"Bulanlar nasıl da sevinmiştir!" dedi Aycan. Yüzüne, yanaklarını pembeleştiren bir gülümseme yayılmıştı. "Asırlarca konuşulacak keşif olmuş!"

"Çinli yapı ustaları, ilk aşamada beş metre derinliğinde çukurlar açmışlar. Daha sonra çukurlar kerpiç duvarlarla

bölünerek, 230 metre uzunluğunda dev koridorlar oluşturulmuş!"

"Muazzam! Görmeyi ne çok isterdim…"

"Yapılan kazıda dört kuyu ortaya çıkarılmıştı. Kuyuların en büyüğünde 6 bin toprak asker, diğerinde ise 120 süvari ve okçu heykeli bulundu. Bunların tamamı gerçek insanlar model alınarak, birebir ölçülerde yapılmışlardı.

Üçüncü kuyuda, general ve diğer yüksek rütbeli subaylara ait heykeller toplanmıştı. Kuyularda saklanan binlerce asker, 'Yeraltı İmparatorluğu'nun Bekçileri' olarak adlandırıldılar. Üç kuyuda toplamda 8 bin asker, 130 savaş arabası, 520 at ve 150 kadar da süvari heykeli ortaya çıkarıldı. Dördüncü kuyunun boş olması, bilim insanlarını hâlâ meşgul etmektedir..."

"Canına yandığım! Koskoca Çin toprakları yetmemiş, yerin altında ülke kurmuşlar!"

"Aynen öyle yapmışlar!" Odaya giren, Ziyaeddin Candan'dı. Ayağa kalkan asistanlarına oturmalarını işaret ederek, boş sandalyeye ilişti.

"Mezardaki kazıda askerlerin dışında kılıç ve mızraklar da bulunmuştu. Kilden yaptıkları heykelleri, arkalarından delikler açarak 300 ila 900 derecede fırınlamışlar. Bu delikleri sonradan çamurla kapatmışlar..."

"Hocam, madem sonradan kapatacaklardı, heykelleri neden delmişler?"

"900 derece sıcaklığa erişen kilin, patlayıp bozulmaması için..."

"Hiç aklıma gelmezdi! O çağlarda bu tür bilgiler, olağanüstü!"

"İmparator Çin Şi Huang'ın mezarında 700 bin işçinin, 36 yıl boyunca çalıştığı hesap edildi. Yerin altında cıva akan büyük bir nehir, saray, askerler... Hatta hayvanat bahçesi bile olan bir ülke kurmuşlardı!"

"Cıvadan nehir mi?" dedi Kâzım. Böyle bir şey daha

önce duyulmamıştı. "Bunca uğraşın bir sebebi olmalı... Öteki Çin imparatorlarında bunlar görülmüyor."

"Çin Şi Huang'ın ölüm konusunda büyük bir takıntısı vardı. Ebedi yaşam iksirini bulmaları için sekiz bin kişiyi görevlendirmişti. Ölümünden sonra öteki dünyayı yönetmek arzusunu hiç kaybetmedi. Bunun için de kendisine yeraltında bir dünya kurdu." Ziyaeddin Candan, sağ elinin parmaklarını sırasıyla çıtlatırken gülümsemişti. "Simyacılar onu cıva yutarak ölümsüz olacağına inandırmışlardı. Aşırı dozda cıva aldığından ellili yaşlarında öldü."

"Hocam anladığıma göre kuyulardaki asker heykelleri, Yeraltı İmparatorluğu'nun ordusunu oluşturacaktı. Ordusunu yeniden canlandırmak için cıva kullanmayı düşünmüş olmalı..." dedi Aycan. "Peki dördüncü kuyu neden boş bırakılmış?"

"Aferin kızım! Bugüne kadar o konuda varsayımların ötesinde bir açıklama yapılamamış. Bizim sunumumuzun temelini o boş kuyu oluşturacak! Çin gezisinde öğrendiğim bazı bilgiler, işin içinde bir "Yağrıncı Kam" olduğuna işaret ediyor. İmparator, Yağrıncı'dan büyük yararlar sağlamış. Budist rahipleri gibi savaşta ve barışta dokunulmazlık bile vermiş…"

Asistanlar konuya tamamen yoğunlaşmıştı. Yağrıncılar eski çağlarda kürek kemiği kullanarak fal bakan, gelecekten haber veren kişilerdi. Yağrıncının aynı zamanda Türklerin ulu saydığı 'kam' olması, hikâyeyi daha da ilginç kılıyordu. Ziyaeddin Candan, öğrencilerin ilgisinden memnundu. Aycan'ın önüne koyduğu sade kahveyi yudumlarken, derlediği bilgileri özetledi.

"İmparator Çin Şi Huang, bugünkü Çin ülkesini tesis eden kişidir. Dağınık klanları birleştiren, kurduğu ülkede bürokrasiyi oluşturan ve kurallarını koyan odur. Bu güçlü imparator, sadece ülkesini yönetmekle yetinemezdi. Ölümsüz olmayı ve sonsuza kadar hükümdarlığını sür-

dürmeyi istiyordu. Simyacılar, İmparator'u ürettikleri cıva haplarını kullanarak ölümsüz olacağına ikna etmişlerdi. Aksi hâlde başlarının kesileceğini biliyorlardı.

İmparator Huang, simyacıların söylediklerine inanmıştı. Ancak bu durum, başka bir sorunu beraberinde getiriyordu. Kendisi ölümsüz olsa da askerleri ölümlüydü. Onların kendisine denk şekilde, tanrısal güçte olmalarını da kabul edemezdi!"

Gözlüğünü burnunun üzerine iterken, gözlerini kısarak gülmüştü. Kahvesinden bir yudum daha aldıktan sonra, az önceki ciddiyetine büründü.

"Simyacıların yönlendirmesiyle, askerlerinin kilden kopyalarını yaptırdı. Bu şekilde, gerektiğinde heykellerini cıva nehrinden doldurarak, ordusunu yaşama döndürecekti! Burada öyle bir sanat ve çalışma vardır ki, günümüz teknolojisinin olanaklarıyla dahi şaşırtıcıdır."

"Hocam, Yağrıncı Kam'ın bu olaylardaki rolü nedir?" diye sordu Burak. Notları düzenlerken bu bilgiler en çok onun işini kolaylaştıracaktı. Profesör, başını hafifçe salladıktan sonra sandalyesinde doğrularak anlatmaya başladı.

"Ölümsüzlük arayışındaki Çin Şi Huang ve bin kişiyi aşkın yoldaşı, Gobi Çölü'nde kum fırtınasına yakalanmışlar. İki gün süren fırtına sırasında atlarını ve erzaklarını yitirmişler... Askerler susuzluktan ölmek üzereyken ortaya çıkan Yağrıncı Kam, imparator ve maiyetine su içirmiş. Hâliyle tulumundaki su ancak birkaç kişiye yetebilmiş…"

Ziyaeddin Candan masadaki kırmızı dosyayı işaret etmişti. Kâzım'ın uzattığı dosyada birkaç sayfayı çevirerek inceledi. İmparator'un hikâyesini anlatan Çince yazmadan tuttuğu notların arasında, ilgili bölümü bularak okumaya başladı.

"Çin Şi Huang, kam'dan askerlerini de kurtarmasını istedi. Yağrıncı Kam, çölün ortasında bin kişiye yetecek kadar suyu bulamazdı. Askerlerin arasındaki simyacı, onun-

la kendi dilinde bir şeyler konuştuktan sonra İmparator'a döndü.

"Kamlar kutlu bilgiye sahip kişilerdir. Yağmur yağdırabileceğini, ancak Ülgen'in işine karışılmasına kızdığını söylüyor. Bunu yaparsa, muhakkak bir felâkete uğrayacağından korkuyor!"

Yağrıncı'nın söylediklerine inanması güç olsa da bunlar, İmparator ve askerleri için umut niteliğindeydi. Çin Şi Huang, inanılmazı denemek zorundaydı. Simyacının çevirmenliğiyle kamı ikna etmeye çalıştı.

"Ordumu bu durumdan kurtarırsan, dilediğin kadar altın bağışlarım! Tüm Çinlilerin sana ve diğer kamlara saygı duyacağına, topraklarımda özgür olacağınıza imparatorluğum üzerine söz veririm! Uğrayacağın zarar ne olursa olsun, on misliyle yerine koyacağım!"

Deri kırbanın dibinde kalan bir yudumluk suyu elindeki çanağa döken Yağrıncı, heybesinden çıkardığı ufak kara taşları da çanağın içine bıraktı. Çok geçmeden gökler kararmaya başlamış, uzaklarda şimşek ışıltıları seçilir olmuştu. Birbirini izleyen yağmur damlaları çöle düşerken, askerler kırbalarını yağmur sularıyla doldurdular."

Ziyaeddin Candan okuma gözlüklerini çıkarıp masanın üzerine bıraktı. "İmparator ve ordusu, bu biçimde ölümden kurtularak yollarına gitmişler. O günden beri Çinliler, Türklerle savaş hâlinde olsalar dahi yollarına çıkan kamlara dokunmazlar. Bu, İmparator Çin Şi Huang'ın verdiği şeref sözüne bağlılıktır."

"Güzel hikâyeymiş hocam!" dedi Burak. "Kamların Yada taşlarını kullanarak rüzgâr estirdiğini, yağmur ve kar yağdırdığını duymuştum. Hatta Kâşgarlı Mahmud, bunun bir söylence olmadığını anlatıyor. Kamların yağmur yağdırdıklarını bizzat gördüğünü yazmış. İmparator'un mozolesindeki boş kuyuyla, Yada taşlarının ilintili olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Çin kaynaklarında bahsi geçen başka bir anlatıyla, bu olayı birbirine bağlayabileceğimizi düşündüm. O hikâye de benzer motifler içeriyor! Doğrudan konuyla ilgili olmasa da anlatının bizim sunumumuz aracılığıyla duyulmasını istiyorum. İki konudaki benzerlikleri birleştirerek boş kuyunun sırrını çözmeye çalışacağız. Hem de Göktürk ve Çin gelenekleri hakkındaki bilgilerimizi pekiştirme imkânımız olacak."

Ziyaeddin Candan, asistanlarının konuyla ilgilenmesinden memnundu. Okuduğu metinlerden öğrendiklerini zihninde sıralayarak anlatmaya başladı. Bütün öğleden sonrayı hocalarını dinlemekle geçiren öğrenciler, yüzyıllar önce yaşananları görür gibi olmuşlardı.

****

1. BÖLÜM
ERLİK HAN'IN YILANI

GİNGKO ağaçlarının yaprakları arasından süzülen güneş ışıklarının toprağı ısıttığı, dallarında tüneyen kuşların neşeli cıvıltılarını saçtığı nisan ayı başlarıydı. Hanbalık Sarayı'nın yüksek duvarlarla çevrelenmiş uçsuz bucaksız bahçesinde, iki Çinli meyve ağaçlarının arasında geziniyordu. On adım arkalarında yürüyen uşaklar kurutulmuş yemişler, sücü[1] ve tatlı meyvelerle dolu tepsiler taşıyordu. Güç bulunan çiçeklerle süslü bahçenin dinginlik verici görüntüsünü bozan, duvar kenarlarında sıralanmış zırhlı nöbetçilerdi.

Gelecekteki Çin İmparatoru Yang Chien, zırhını gizleyen ipekli urbasının üzerine değerli taşlarla süslü altın madalyonunu takmıştı. Otuz yaşını üç ay önce bitiren Prens, Çinlilere göre de oldukça kısa boylu sayılırdı. Soyunun tüm kibrini üzerinde toplamış gibi kendini beğenmiş bir alaycılıkla konuşur, kıvrımlı çenesini yukarıda tutarak çekik gözlerinin ucuyla karşısındakini süzerdi. Yaslanmadığı hâlde elinde taşıdığı gümüş dayanağı öteki avucuna vurarak, bahçedeki taşlı yolda adımlıyordu.

"Arkamızdan gülüyorlar Laoshi! Böylece sürüp gidemez!"

"Efendi'miz, olanları biliyorsunuz..."

"Biliyorum! Sarayımda demir urbalara bürüneceksem, bunca çeri ne işe yarıyor?"

"..."

---

[1] Sücü: Mayalanmış şıra, şarap.

Türklerin Atı[2] dedikleri bilge öğreticiler gibi, Çinlilerde de soyluları yetiştiren Laoshi'ler olurdu. Yang Chien, Hanbalık Sarayı'na gelmeden önce kuzeydeki birçok Laoshi'den eğitim görmüştü. Bir adım arkasında kalacak biçimde yanında yürüyen Pei Chan, bu eğiticilerdendi.

Karşılıklı örülmüş yan perçemlerini başının arkasında bağlamış, gümüş renkli düz saçlarını omuzlarına indirmişti. Yedi yıldan beri Prens'in danışmanlığını yapan Laoshi Chan, saraydaki en bilge kişiydi. Uzun baharlar kaldığı Budist Tapınakları'nda geçmiş çağları anlatan yazıtları okumuştu. Utacılığı, yabani hayvanları eğitmeyi, hatta biraz sihir yapmayı bilirdi. İmparatorun akrabalarından birçok kişiye kılıç oyunları öğrettiği için soylular arasında da saygı görüyordu.

"O sinsi uğrunun başını tezce almak gerek!" dedi Prens Yang. "Yüce Efendi'miz, Çing-Ming Bayramı'nda Çangan Sarayı'nda bulunmamı buyurdu. Kara Okçu konusunda ne yaptığımızı sorarsa, boynumu bükmek istemem!"

"Kaygılanmayınız Efendi'miz! Çerimizin yarısı onu arıyor... Tezce bulunacaktır!"

"Öyle olmasını dilerim. Aylardır yüreğime yük oldu uğursuz!"

"..."

Hanbalık kasabasının girişindeki Prens Sarayı, orman ağaçları arasında kıvrılarak uzayıp giden Çin duvarının en derin yerindeydi. Çin ülkesinin iç çekişmelerle de sınandığı günlerdi. Buradaki çeriler başkaca kaygıları yokmuş gibi, aylardan beri kara urbalı bir okçunun ardından koşuyorlardı.

Her şey iki yıl önce, Prens Yang Chien sarayın bahçesinde dolaşırken, birkaç adım önünde toprağa saplanan kara okla başlamıştı. Okun taşıdığı bitigde Çin'de tutsak

[2] Atı: Eğitmen, lala.

olan Göktürklerin özgür bırakılmaları isteniyordu. Bunu yapmazlarsa başlarına kötülükler gelecek, ummadıkları kaygılar yaşayacaklardı. Aklını yitirmiş bir kişinin davranışı veya Göktürk balalarının oyunu olarak düşünen Yang Chien, kara oku çok önemsememişti. Ay geçmeden yazılanların gerçekleşmeye başlamasıyla, bunun bir oyun olmadığını anlamıştı.

İlk olarak haziran ayında, kış için saklanan pirinçlerin konulduğu taş oda alevler içinde kalmıştı. Ellerine geçirdikleri kovalarla su taşıyarak ateşi söndürmeye çalışan çeriler, gece karanlığında gizlenen okçunun hedefi olmuşlardı. Şafak sökerken büyük bir köye kış boyunca yetecek kadar pirinç yakılmış, altı çeri uçmağa varmıştı. Yalazı göğe yükselen taş odanın duvarları ve oklanmış çerilerden başka okçunun ortaya çıktığı yeri, nerede kaybolduğunu gören yoktu. Taş odanın yakınında oturanlar günlerce sorgulansa da Kara Okçu'nun izi bulunamamıştı. O günden beri buna benzer olaylar sürüp gidiyordu.

Bazı günler evine dönen vergi toplayıcılardan biri boğulmuş olarak su kıyısında bulunuyordu. Bazen de gün ortasında nereden gezlendiği belirsiz kara ok bir binbaşıyı, bir yüzbaşıyı vuruyordu. Kara Okçu her seferinde iz bırakmadan yok olmayı başarmıştı. Yang Chien'in sarayın bahçesinde zırhla dolaşmasının sebebi beş gün önce yaşananlardı.

Önceki hafta valinin yaveri Lang Hua, hizmetini bitirdikten sonra meydanın gerisindeki handa eğlenmişti. Ardı ardına yuttuğu sağraklarla şarap kırbasını boşaltan Yaver, gece yarısında yalpalayarak barakasına yollanmıştı. Ertesi sabah bahçeliklere çapa yapmaya gidenler, Lang Hua'yı boğazındaki derin kesikle çamurlu yolun kıyısında yatarken bulmuşlardı. Yaver kılıçla öldürülmüş, göğsünün üzerine kara bir ok bırakılmıştı. Sağanak yağmurun ardından balçıklaşan düzlükte, okçunun ayak izinin bulunmaması akıl almaz işti.

Lang Hua'nın gömütünün ardından, çeri başları saraydaki muhafızları üç kat artırmıştı. Prens Yang Chien çevresindeki kalabalığın çoğalmasından hoşnut değildi. Ancak korunması için başka yol kalmadığını da anlamıştı. Bütün uğraşlarına rağmen Kara Okçu'yu bulamadıklarına göre ortaya çıkmasını, görünür olmasını bekleyeceklerdi.

Bitigi taşıyan ok ilkinde üç adım ötesinde yere saplanmıştı. Atılacak ikinci bir okun, bu kez önüne düşmeyeceğini biliyordu. Korkuyla karışık öfke duyuyor, elinden de bir şey gelmiyordu. Sebebi ne olursa olsun, kendi sarayında dolaşırken zırh kuşanmak utanç vericiydi.

"Albız'ın oğlu seni! Avucuma düşersen, yay geren parmaklarını bir bir kıracağım!" diye söylendi. "Senin yüzünden bahçeme çıkamıyorum! Sinsinin biri ok atıp buyruk verecekmiş de sözünü tutacakmışım!"

Göktürklere gözcülük eden nöbetçiler de tutsaklara katı davranmaktan sakınmaya başlamışlardı. Okçu'nun içlerinden biri olabileceği düşüncesi muhafızları ürkütüyordu. Haksız da sayılmazlardı. Adım başı sıralanmış Çin Çerisi varken, her seferinde binlerce kulaçlık duvarı aşıyor olamazdı. Öyleyse Kara Okçu aralarında dolaşıyor, Hanbalık'ta dirlik sürüyordu!

Taşlı yolda adımlarken, Yang Chien'in aklında yüreğini daraltan düşünceler vardı. "Uğraşa gider gibi zırh kuşandık Laoshi!" diye homurdandı. "Umarım kendi toprağımızda demir urbalarla dolaşmamız İmparator'un kulağına gitmez!"

"Kendinizi korumanızda yanlışlık yok Efendi'miz!" dedi Pei Chan. Yerdeki çakıl taşını ayağının ucuyla kıyıya itelerken, aslında o da düşünceliydi. "İhtiyatlı davranmalıyız. Sizin dirliğiniz, ülkemizin gelecek çağları için gerekli…"

Yang Chien sabahları uzun at gezintileri yapmayı severdi. Zaten sarayın bahçesinde dolaşmak ve atla gezinmek

dışında uğraşı yoktu. Akşamüstü at uşağını Yüzbaşı Yuan Yao'ya göndererek, Gobi Çölü'nün ortasındaki kayalıklara gideceğini bildirmişti. Bu kez alışılmışın dışında üç günlük bir yolculuk olacaktı. Pei Chan ile konuşurken yanlarına gelen uşak, Yüzbaşı'nın dışarıda beklediğini duyurdu.

Geniş bahçenin dışında, tepeden tırnağa pusatlanmış elli çeri hazır edilmişti. Arkalarındaki on kadar at uşağı ve hizmetçi, ağırlıkları yükledikleri katırların önünde sıralanmıştı. Önünde, arkasında, yanlarında onar atlı yürüyordu. Prens'in sabah gezintilerine alışkın olan kasabalılar sarayın önündeki kalabalığı yadırgamamış, saygıyla selamlayarak atlılara yol vermişlerdi. Yüzüne iğreti bir gülümseme konduran Prens Yang, atının dizginini kasarak taş duvardaki çıkışa yöneldi.

Az sonra iki muhafızın güçlükle araladığı demir kapının ötesine geçmiş, asırlık ağaçların arasında düzensizce yol almaya başlamışlardı. Tan yerinde çiseleyen yağmurda ıslanan toprağın buruk kokusu ormanı sarmıştı. Yang Chien gezintiden hoşnuttu. Temiz havada yol alırken, günlerdir yüreğini daraltan sebepsiz sıkıntı dağılıyordu. Safkan atı ağaç köklerinin arasında sekerek ilerledikçe kaygıları üzerinden dökülür gibi olmuş, neşesi yerine gelmişti. Büyük meşenin altından geçerken, dalların arasında palamut kemiren sincapla göz göze gelip gülümsedi.

Güneş tepeye ulaşırken eski kayın ağaçlarının olduğu düzlükte durdular. Burası Gobi çölüne girmeden önce orman bitimindeki son su kaynağıydı. Orman tarafında, iki çeri gövdesini aşkın kalınlıktaki ulu ağaçlar göklere uzanıyordu. Suyun karşı yakasında yabanıl kuşların yuvalandığı, kargı boyunda gür kamışlar vardı. Atlarını sulayan çeriler, kırbalarını soğuk suyla doldurmaya girişmişlerdi. Yang Chien yol hazırlığının bitmesini beklerken, Pei Chan ile konuşarak ağaçlıkta geziniyordu. Laoshi Chan, Hanbalık'tan uzaklaşmaktan hoşnut değildi.

"Efendi'miz, duvarın dışındayız… Saraydan bunca uzaktayken, sizi korumamız güç! Açıklıkta olmanızdan kaygılıyım…"

"Bir kişiden korkup sarayımda mı oturayım Laoshi? Kaygılanmana gerek yok… Bunca çerinin arasında kimseler yaklaşamaz. Hem bugüne kadar ne olmuşsa, duvarın arkasındayken olmadı mı?" Pei Chan'ın yüzüne söylediklerine inanmasını istiyormuş gibi bakmıştı. "Üç gün sonra konuğumun geleceğini biliyorsun. O gelmezden önce ulu atamla gittiğimiz kayalığı görmek istiyorum."

"Atanız da imparator olduğunda o kayalığa gitmişti. Ama orada kocamış Kam'dan başka yaşayan yok! Kam da zaten dilsizdir. Sizinle konuşamaz..."

"Biliyorum Laoshi! Çöldeki mağaraya gittiğimde sekiz yaşındaydım. Kam'ı düşte görür gibi anımsıyorum. Kumluğun ortasında yalnız başına yaşasa da maskesini hiç çıkarmadan dolaşıyordu. Söylenceye göre albızlarla uğraşa girdiğinde suratı yanmış! Yüzüne bakılmasını istemezmiş..."

Pei Chan, Prens'in sözlerini başını sallayarak doğruladı. "Atanızın buraya gelmesinin üzerinden yirmi üç bahar geçti. 'Yanık yüzlü' o yıllarda da yetmiş yaşını aşkındı. Belki de çoktan uçmağına varmıştır! "

"Onu tanıyanlar sözü geçtikçe 'Dilsiz Kam' dediler... Senin gibi 'Yanık Yüzlü' diyenler de oldu. Kam'ın adını, anısını biliyor musun Laoshi?"

Pei Chan, Yang Chien'in sorusuna şaşırmıştı. Nedense bugüne kadar Kam'ı asıl adıyla anmayı hiç düşünmemişti. Birdenbire sorulmuş olmasından anlamsızca kaygı duydu. Gülümsemeye çalışarak, uzun baharlar önce öğrendiği sırrı anlatmaya başladı.

"Efendi'miz, Dilsiz Kam'ın adı Özütey'dir! Göktürklerin Ulu Kam'ı Bayırku'nun oğludur." Anlatırken sesini düşürerek çevreyi gözledi. Az ötelerinde atlarını sulayan

çeriler, ayaküstü boşboğazlık ediyordu. Prens'in uzaklaşmasından yararlanan güneyli hizmetçi ötekilere sezdirmeden, sücü kırbasını ağzına dayamıştı. Ağaç dallarındaki kuşlardan başka konuşmalarını dinleyen olmadığını anlayınca sözünü sürdürdü.

"Pek çok Çinli Simyacı, Bayırku'nun sırlarını elde etmeye çabalamıştır. Bayırku'nun uçmağında tüm biligleri Özütey'e kaldı... Eskiden çöl yakınında dirlik sürenlerden Özütey'in tanışları çoktur. Kasabanın kocamışları ona 'Shai Shang Lian'[3] derler. Küçüklüğünde av için beslediği Doğan kuşu, dilini kaptığından dilsizdir!"

Yang Chien anlatılanları gözünde canlandırarak yüzünü buruşturdu. Ulu atası, acuna kötülükleri yayan albızların bu çölde barındığını yazmıştı. Soğuk yüzlü kişi olan ulu ata, nasıl olmuşsa Dilsiz Kam'ı hoş sözlerle anıyordu. Uzun kış gecelerinde onun yazdıklarını okudukça, güçlükle anımsadığı mağarayı görmeyi istemişti. Sarayındaki tekdüze dirliğinde yapacak daha iyi bir işi de yoktu. Yüzbaşı Yuan Yao'nun seslenişiyle düşünceleri dağıldı.

"Yola çıkmaya hazırız Efendi'miz!"

Atlarını sulayan çeriler boşalan kırbalarını taze suyla doldurmuşlardı. Eyerlerinin üzerine yerleşen muhafızlar, Yang Chien'in gezintisinin bitmesini bekliyorlardı. Gösterişli biçimde atına binen Prens'in buyruğuyla, dev ağaçların gölgesinden uzaklaştılar. Öğleden sonra seyrelmeye başlayan otların arasından geçerek, sonu görünmeyen kumluğa girmişlerdi.

Yang Chien solundaki uşağın tuttuğu, "Zhi-san" denilen bambu kamışından yapılma güneşliğin gölgesinde ilerliyordu. Ancak kızgın kumlardan yükselen sıcaklığa yapacak bir şey yoktu. Dalgalı kum denizinde atlar da hızlı yol alamıyordu. Ötekilerle ölçüştürülmez cins atı, toynakları

[3] Shai shang lian: Çin dilinde "Yanık yüzlü."

kızgın kumlara batıp çıkarak güçlükle yürüyordu. Daha yolun başındayken çöl sıcağından bezginlik başlamıştı.

"Ağır ağır kızararak pişecek gibiyiz!" diye söylendi. "Kam'ın mağarasına varana kadar, hepimiz yanık yüzlü olacağız..."

Hava kararırken yarısı kumlara çakılmış gibi görünen Albız Kayası'nın altında durdular. Tepeye doğru daralan sarp kayalık, neredeyse otuz kulaç yüksekliğindeydi. Zirvesindeki düzlüğün iki yanında uzanan koç boynuzuna benzeyen çıkıntılarla, Çangan Sarayındaki albız yontularını andırıyordu. Akşam kızıllığında sonu görünmeyen kumlukta bir başına duran kayanın gölgesi, yorgun yolculara ürkütücü görünmüştü.

Gobi Çölü gündüz kavurucu sıcaklıktayken, geceleri de onca ayaz olurdu. Havanın kararmasıyla aniden azalan sıcaklık, yerini serin çöl rüzgârına bırakmıştı. Açıklıkta kum fırtınası bastırırsa atlarını veya birbirlerini yitirebilirlerdi. Kayalığın altı geceyi geçirmek için iyi bir sığınak olacaktı.

Muhafızların kurduğu keçe çadırında, kuş tüyüyle doldurulmuş mindere ilişti. Hizmetçinin getirdiği mayalı şıradan ağır ağır yudumlayarak, yol yorgunluğundan sıyrılmaya çalıştı. Çölün ortasındaki bu kayalık, Hanbalık'taki Prens Sarayı'ndan daha güvenliydi. Öyle olsa da gün doğana kadar çadırın çevresinde dört muhafız bekleyecekti. Onlardan başka, kayalığın üzerinde ve çadırların çevresinde gözcü muhafızlar vardı.

Rüzgârda uçuşan kumların çıtırtısından başka sesin duyulmadığı çöl gecesinde, yığılırcasına döşeğine uzanmıştı. Gece yarısını aşarken, yüreği yerinden fırlayacakmış gibi çarparak soluk soluğa uyandı.

"Ulu Buda beni koru... Düşmüş!"

Ne kadar uyuduğunu kendisi de bilmiyordu. Düşünde, semerlenmiş dokuz büyük boğaya binen albızı görmüştü. Başının iki yanında çalı gibi boynuzları, dizlerine kadar

uzanan çatal sakalı vardı. Elinde tuttuğu kara yılandan kırbacı boğalarının sırtına savururken, kahkahaları çölü çınlatıyordu. Yaklaştıkça büyüyormuş gibi görünen boğalar, kızgın kumları eşeleyerek döndükten sonra uzaklaşmıştı. Kayboldukları yönün tersinde yeniden ortaya çıktıklarında, bu kez kendisini çiğneyeceklerini sezmişti. Boğaların koşu yolundaki çadırdan kaçmak istese de bedeni kıpırdamıyor, bacakları tutmuyordu. En öndeki boğa çadırına çarpmak üzereyken ter içinde uyanmıştı. Çatal sakallı albızın korkunç kahkahaları, uyandıktan sonra da kulaklarındaydı.

"Düş olduğuna mı kıvanayım, gecemi kararttığına mı yerineyim!" diye söylendi. "Bu sıcakta, düşümde bile kumları görüyorum..."

Kırbasındaki kaynamaya yüz tutmuş sudan, yüzünü ekşiterek birkaç yudum içti. Urbasının yenine yüzünü kurularken, ellerinin titremesi geçmemişti. Biraz durulduğunda başını yastığa koyup uyumaya çalıştı. Gündüzden kalma yorgunlukla çok sürmeden sızmıştı.

Çöl gecesinde çadırın önündeki nöbetçilerin fısıltılı konuşmaları dışında, ürkütücü bir sessizlik vardı. Tan yerinde duyduğu acı çığlıkla, ikinci kez yerinden sıçradı. Yanı başında duran kemerinden kılıcını sıyırarak çadırdan çıktı. Eşik önündeki nöbetçi kargısını dikerek Prens'i selamlamıştı.

"Çığlık gibi bir ses duydunuz mu?"

"Duyduk Efendi'miz! Ses kayalığın arka tarafından geldi. Yoldaşım ne olduğuna bakmaya gitti!"

"Geri geldiğinde neler olduğunu tezce bana bildirin…"

"Buyruk sizindir Efendi'miz!"

Tan yeri ıssızlığında duyduğu haykırış, düş değildi. Muhafızın da duymuş olmasına neredeyse sevinmişti. Çok sürmeden çadırın önünde Yüzbaşı Yuan Yao'nun buyruk bekleyen sesi duyuldu.

"Gir Yüzbaşı!"

Yuan Yao, üç adım ilerisinde durmuş, yere kadar eğilerek Prens'i selamlamıştı. "Efendi'miz, kayalıkta nöbet tutan çeri yardan düşmüş? Onun çığlığıymış..."

"Düşmüş ne demek Yüzbaşı! Nasıl düşmüş?"

"Aşağıdaki muhafızlar, bağırarak yardan atladığını görmüşler!" diyebildi. Olan biteni kendisi de tam anlamamıştı. Bütün gün kızgın çölde at bindikten sonra güçlükle uyumuştu. Uyku mahmurluğuyla nöbetçilerden öğrenebildiği kadarını Prens'e açıklamıştı.

"Kayadan atlamak da ne demek? Sıcaktan aklını mı yitirmiş? Tezce neler olduğunu öğrenin!"

"Buyruk sizindir Efendi'miz!"

Prens'i selamlayarak çadırdan ayrılan Yüzbaşı, dirliğinden bıkmıştı. "Ahmağın biri gece yarısı kendini yardan atsın... Yuan Yao da onu neden atladığını bulsun!" diye söylendi. "Ölüsüne mi soracağım? Kolaysa neden atladığını sen bul... Ahmaklığından işte! Başka neden olacak!"

Kayalığın altındaki muhafız çerileri dinleyen Pei Chan, duyduklarından hoşnut değildi. En azından bildiklerini bilmiyor olmak yeğdi! Ağır adımlarla yanına yürüyerek Prens'i selamladı.

"Laoshi Chan, olanları anlayabildiniz mi?"

"Çerinin söylediğine göre, nöbetçi kayalığın kıyısında yürüyormuş. 'Azmıç! Azmıç!' diye bağırarak, kendisini yardan aşağıya bırakmış..."

"Azmıç da nedir?"

"..."

Pei Chan, karşılık vermek yerine gözlerini kısmıştı. Prens Yang danışmanın susmasından, çerilerin duymasını istemediği söz olduğunu anladı. "İyice darlandım! Biraz yürüyelim Laoshi..." dedi. Çadırlardan yirmi adım kadar uzaklaştıklarında, Pei Chan suskunluğunu bozdu.

"Azmıç, Altaylıların Yol Albızı'na verdikleri adlardan biridir. Kuzeyliler arasında 'Azıktı' adıyla da bilinir. Issız-

da dolaşanlara, yalnız başına yola gidenlere dirlik vermez! Yolcunun sevdiği kişiler gibi görünüp kandırarak, yarlardan kayalardan düşürür!"

Yang Chien'in kaşları çatılmıştı. Güneş battığından beri birbiri ardınca tuhaflıklar yaşanıyordu. Hiçbirinin de aklına uyan bir açıklaması yoktu! "Bu Güneyli çeri, Altay söylencesini bilebilir mi Laoshi?" dedi. Soran bakışlarını Pei Chan'ın gözlerine dikmişti. "Belki başka bir söz söylemiştir?"

"Bilmiyorum! Kayalıkta yalnız olması, o adı söyleyerek atlaması bunu düşündürdü. Bir de…"

"Bir de ne Laoshi?"

"Efendi'miz, sığındığımız bu kayalıkların adı… Albız Kayası!"

Bu yolculuğu başından beri istememiş, ancak Prens'e söz geçirememişti. Yüreğinde duyduğu daralma artarken, çöl sıcağında dolaşmak da iyice bunaltıyordu. Geceden beri Yang Chien'in solgun yüzünde ayrı bir soğukluk sezmişti.

Yang Chien, Pei Chan'ın sözlerini düşünürken bakışlarını kayalığın iki yanındaki çıkıntılarda gezdirdi. Geceyi geçirdiklerine göre burada oyalanmanın gereği yoktu. Bu kez danışmanın haklı olduğunu anlamıştı.

"Korkunç düşlerle dolu geceyi, çerimin uçmağını görerek bitirdim! Başkaca kem söz duymak istemiyorum... Hazırlık yapılsın, bu uğursuz yerden gidelim!"

"Buyruk sizindir Efendi'miz!"

Muhafızlar kayanın dibindeki kumları eşeleyerek, uçmağa varan çeriyi düştüğü yere gömdüler. Geri kalanlar çadırlarını söküp atlarını eyerlemişlerdi. Çöl kumları iyice ısınmadan yol almak gerekti. Günün ilk ışıkları acuna düşerken, yürüyüşleri yeniden başlamıştı.

Yang Chien bunaltıcı gezintide kendi kendine düşünmekten sıkılmıştı. Yanında yürüyen Pei Chan'a, uykusu-

nu bölen düşü anlattı. Laoshi'nin gözleri belirgin biçimde açılmış, sıcaktan kızaran sarı benzi solmuştu.

"Efendi'miz, siz Göktürk Tengri'si veya oğullarıyla ilgili bitig okudunuz mu?"

"Hayır Laoshi, okumadım..."

"Düşünüzdeki çirkin albız söz söyledi mi?"

"Söz etmedi! Ürkütücü kahkahalarla gülüyordu... Çölün üzerinde duruyormuş gibi, sesi her yerden aynı gürlükte duyuluyordu!"

"..."

Başını hafifçe sallayan Laoshi Chan, düşünü yorumlamak yerine sessiz kalmıştı. Çinliler düşte gördüklerini işaret saydıklarından, kötülüklerden korunmak için yorumlatırlardı. Yang Chien sabırla Laoshi'nin yorumunu anlatmasını, gördüklerini açıklamasını bekledi. Pei Chan'ın sessizliği uzayınca sorusunu yineledi.

"Ne düşünüyorsun Laoshi?"

"Bağışlayınız Efendi'miz! Gördüğünüz düşteki sakallı albız 'Erlik Han'dır!"

"Erlik Han da kim? Bildiklerini bana da anlat! Düş gibi değildi... Elimi uzatsam dokunacağım kadar yakınımdaydı!"

"Göktürk inancında adı geçen Erlik Han, Gök Tengri'nin oğludur. Kayra Han onu cezalandırarak, yer altının Tengri'si olarak sürmüştür. Başının iki yanında çalı gibi boynuzları ve çatal sakalıyla tanınan Erlik Han'ın, kötülükler yapan albız olduğu anlatılır. Semer vurulmuş dokuz boğayı binek tutmuştur. Kamçısı da düşünüzde gördüğünüz gibi kara yılandır!"

Prens Yang belli etmemeye uğraşsa da Pei Chan'ın anlattıklarından ürkmüş, sırtından soğuk terler akmıştı. Kısılan sesiyle, "Bunca benzerlik korkutucu... Tıpkı anlattığın biçimde gördüm Laoshi!" diyebildi.

"Çöle girdiğimizden beri uğursuzluk eksilmedi. Neyse

ki Kam'ın mağarası çok uzakta değil! Gezintiyi tezce bitirip, buradan uzaklaşmalıyız Efendi'miz…"

"Gideceğiz Laoshi! Aklımda kaldığınca mağara karşıdaki çıkıntının yakınında olmalı..." Parmağıyla biraz ötelerinde, kumlar arasında yükselen sarp kayalığı göstermişti.

"Orası Efendi'miz! Varmak üzereyiz…"

Kam'ın mağarasına doğru ilerledikçe kumlar sertleşiyordu. Aralıklarla önce kurumuş, ardından yeşil otlar belirmeye başlamıştı. Kayalığın önüne geldiklerinde yirmi kulaç yukarıdaki dar ağızlı mağarayı görmüşlerdi. Pei Chan avuçlarını ağzının yanlarına koyarak, iki kez "Shai Shang Lian!" diye seslendi.

Tahta maskesiyle mağaranın girişinde beliren Yanık Yüzlü, onları gördüğünde kayaların arasındaki dar yoldan konuklarının yanına inmeye başlamıştı. Yang Chien, Kocamış Kam'ın gelişini gülümseyerek izledi.

"Albızların, kamlardan uzak durmasını anlamak gerek!" diye düşündü. "Altındakinin kişioğlu olduğunu bilsem de o maskeyle tekin görünmüyor…"

Dilsiz Kam kayalara çentilmiş basamaklardan inerken, Yang Chien de çevreye göz gezdiriyordu. Yarım ay biçiminde, yukarıya doğru aniden daralan sarp bir kayalıktı. Taşların arasından doğarak uçurumun kenarındaki kuyuya dökülen kaynak suyu, geniş boşluğu yeşillendirmişti. Suyun kıyısında bazı otlar, yemiş ağaçları ve mısırlar ekilmişti. Kayalardan sızan damlalarla sulanan, çöl ortasında açmış orkideler ve iris çiçekleri şaşkınlık vericiydi.

Bütün Çinliler gibi hoş kokulu çiçeklere ilgisi olan Yang Chien, Kam'ın bahçesini beğenmişti. Budist tapınağındaki Fo rahipleri de bolluk getireceğine inandıklarından, orkide çiçeğini bulundukları yerlere ekerlerdi. Gömütlere dikilen İris çiçeği ise başkaydı. Bu çiçekleri, kötü ruhların barakalarına girmemesi için kapılarının üzerine asarlardı. Gök rengi iris yapraklarını yiyenlerin, uzun ya-